

LITERAIRE PASSANTEN

Dat schrijvers en dichters zich graag laten inspireren door stations is bekend. Beroemd is in dit verband de wijze waarop Gerrit Achterberg Hulshorst heeft vereeuwigd: *Hulshorst, als vergeten ijzer / is uw naam...*

Maar ook het station Driebergen-Zeist roept, waarschijnlijk door de dubbele naam, kennelijk iets op bij de heren literatoren.

Couperus situeerde het vierde deel van zijn lijvige roman *De boeken der kleine zielen* in Driebergen en hoewel in dit werk veel per spoor wordt gereisd, met name naar Den Haag, komt de beschrijving van het station zelf er nogal bekaaid af. De oorzaak is waarschijnlijk hierin gelegen dat we nooit het vertrek van de personages zien, maar altijd hun gehaaste aankomst: *Het regende toen Adolfine 's morgens te Zeist-Driebergen stapte uit de trein en zich haastte naar de tram, die zij juist op het punt zag te vertrekken.* (ed. Verzameld Werk V. 2e ongew.dr. Amsterdam, 1975, p. 801)

De verteller heeft geen tijd voor een schildering. Adolfine heeft haast en tot overmaat van ramp regent het ook nog. Het regent overigens opvallend vaak in deze roman, dit geheel in overeenstemming met de gemoedstoestand van de personages. Driebergen is in deze roman synoniem met somberheid en neerslachtigheid.

Weinig vrolijker is Karel Eykman bijna 90 jaar later. Eykman, geboren in 1936 in Rotterdam, is dichter van jeugdpoëzie. Hij behoort tot het schrijverscollectief, waartoe ook Hans Dorrestijn, Willem Wilmink en Fetze Pijlman behoren. Hij schreef o.a. voor televisieprogramma's als *De stratemaker op zee show*, *J.J. de Bom* en *Het Klokhuis* en publiceerde vele dichtbundels voor kinderen. Evenals bij Couperus wordt ook in zijn gedicht 'Ine' het station niet beschreven, maar roept het kennelijk wel sombere associaties op:

Ine

op station Driebergen-Zeist

's Ochtends tegen achten

*staat ze daar te wachten
daar op dat station Driebergen-Zeist.
Al die tijd maar trachten
om niet aan die gedachten
toe te geven, in Driebergen-Zeist.*

*Want als ze wilde, als ze kon
sprong ze zo van het perron
voor de trein. Dat denkt ze telkens even
is het niet beter je leven op te geven
en door een zijdeur weg te gaan?*

*Dat is al tijden gaande
vooral de laatste maanden
dat gevoel, daar op Driebergen-Zeist.
Ze heeft geen enkele reden
geen groot verdriet geleden.
Je ziet niets aan haar af dat daarop wijst.
Dadelijk moet ze snel zijn
dadelijk komt de sneltrein
'Stopt niet te Driebergen-Zeist'.
Dan tript er intussen
één van die stomme mussen
doodleuk op de rails bij Zeist.*

*Opeens gaat ze gillen
'Hee zeg, dat zou je willen!
Ben je helemaal belazerd, jij!
Die mus, zich rotgeschrokken
was toen snel vertrokken.
Langs haar dreunt de sneltrein traag voorbij.*

(Karel Eykman, *Lastige portretten*. Amsterdam, 1989, p. 8)

Dat Eykman dit prachtige gedicht over een suïcide puber juist op dit station situeert, heeft mogelijk te maken met het feit dat Willem Wilmink jarenlang in Zeist heeft gewoond en het collectief vaak bij

elkaar thuis kwam om programma's voor te bespreken.

Ik wil besluiten met een mooie beschrijving uit een roman van Willem Brakman. Brakman staat niet bepaald bekend als een makkelijke schrijver, maar sinds hij in 1981 de P.C. Hooftprijs kreeg uitgereikt, heeft hij over belangstelling niet te klagen. In zijn romans vinden we vaak een opeenstapeling van soms bizarre verhalen. Ook in *Een weekend in Oostende* (1982) wordt de zwijgzame zeventienjarige hoofdpersoon genaamd Blok, geconfronteerd met een veelheid aan verhalen van even zovele personages. Een van die verhalen is afkomstig van de dansleraar van zijn ouders, de heer Sier: [...] *kreeg ik de behoefte om Zeist te gaan bekijken, om de hoge, statige oprijlaanbomen en om de villa's. Verder woonde daar in de buurt ook een vriend, die er om bekend stond altijd goed gekleed te gaan. Zo zaten we op een mooie ochtend voor het raam van een duur restaurant dat aan een boomrijke laan is gelegen en keken naar buiten. We hadden heerlijke koffie besteld en een bosbessenpunt, waar dat restaurant om beroemd is. Al pratend over koetjes en kalfjes staarde ik uit het grote raam, zoals ik al zei, en zag aan de overkant een groot gebouw dat een bijna geheel met klimop begroeide toren bezat. Het was een solide gebouw, dat een officiële indruk maakte, vermoedelijk een bureel, maar het opvallende was dat er voortdurend een zwerm spreeuwen van die toren opsteeg, alsof een groot werd uitgeworpen, en er dan weer in neerstreek. Ik staarde er maar al slurpend en mummelend, mateloos gefascineerd door iets dat ik niet begreep, of dat ik in ieder geval niet goed onder woorden wist te brengen.* (3e dr. Amsterdam, 1986, p. 61-62) Zeventig jaar na het verschijnen van *De zonde in het deftige dorp* van Johan de Meester in 1912 wordt Zeist vooral gezien als een villadorp. De lezer die enigszins vertrouwd is met Zeist herkent natuurlijk in *een duur restaurant* het 'oude' Figi, vermaard om het gebak, en in het *bureel* het raadhuis. De muren van de toren zijn nu brandschoon, maar wie denkt na deze passage niet met lichte weemoed terug aan die schitterende klimop?

(Wordt vervolgd)

J.A. van den Dikkenberg